

Våndan av att vårda – och vårdas

2013-03-04

Fördämningen har brustit. Nu flödar bokhandlarnas hyllor över av berättelser som rör livet som äldre.

Foto: Colourbox

Plötsligt väller de fram – berättelserna om

att bli gammal, att leva i sin ålder eller om att vårda anhöriga eller vårdtagare. Det är som en fördämning har brustit – äldrebokefloden är här.

Suzanne Gottfarb berättar livfullt och med värme om originella människor hon har mött i hemtjänsten i *En Stödstrumpas bekännelser* (Bokförlaget Mormor, 2011). Det är hemska fru Rusk som skäller ut henne när hon inte känner igen en hummerkniv, den nyblinda kvinnan som helst vill dö, kollegan Mahmoud som blir nypen i rumpen av Britt-Marie när han ska hjälpa henne på med stödstrumpan och Fru A som kräver att hon drar upp 1600-talsklockan med guldvev.

De unga hemtjänstvårdarnas perspektiv blir tydligt i *Tjänster i hemmet* (Kabusa böcker 2013) av debuterande Marie Hållander. Hon knackar på 21 dörrar och ger en naken skildring av det hon möter: judiska Hanna som upplevt förintelsen men aldrig har firat sabbaten och inte vill tala, Hulda som inte stänger toalettdörren när hon gör sina behov och måste tvingas till duschen, Stig som får mindre tid än Harald som bor i ett fint radhus i Kortedala. Stig äger inte orden, fastslår hon.

Mer bildliga interiörer får vi i *I lampans sken* av Johan Sundgren (Journal 2012), vars fotobok innehåller svartvita bilder från arbetet som hemtjänstvårdare på Södermalm. Det är osminkade bilder från en vardag där utsattheten och ensamheten hos de gamla avspeglar sig.

Ett kul grepp är att Johan låtit sina vårdtagare ta bilder av honom. Johan Jönsson har skrivit bildtexter som går hand i hand med bilderna. Så här: »Sängen i tv-rummet. Allt i det rummet. Fjärrkontrollen som den centrala återstående protes. Den stora soffan, som rymmer så många. Hur många sitter där numer.«

Sådana bilder och texter går in i mörgen.

Äldreboke (www.aldreboken.se) med foton och text av Håkan Olsén och fakta av Jan Borestig ger ett mer glättat intryck. Här skrattar eller ler alla medverkande på bilderna. Det är trots allt ganska tunga ämnen som avhandlas – utifrån äldreomsorgen i Hofors, Malung-Sälen, Mora och Gävle beskriver författarna rätten till bistånd, hemtjänst och trygghetslarm. Den ende som ser allvarlig ut är SPFs ordförande Karl Erik Olsson. Det hedrar honom!

Gunilla Lindahl

gunilla.lindahl@veteranen.se